

УДК 351.71:004

Механізми нормативно-правового забезпечення діяльності органів державної податкової служби в електронному форматі

Л.О. МАТВЕЙЧУК

doi:10.15421/151606

Національна академія державного управління при Президентові України, Київ, Україна

Авторське резюме

Розвиток інформаційного суспільства неодмінно породжує трансформаційні процеси у сфері публічного управління, що, в свою чергу, вимагають створення нових сучасних механізмів державного управління з використання досягнень інформаційних та комунікаційних технологій. Невід'ємною складовою цих процесів є електронне урядування, розвиток якого на сьогодні є пріоритетним у контексті реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020».

В статті досліджено організаційно-правові механізми розвитку інформаційного суспільства, електронного урядування, електронного оподаткування. Розглянуто еволюційний розвиток українського законодавства щодо електронного урядування, виділено нормативно-правові акти електронного документообігу в Україні. Розкрито правову площину діяльності податкових органів в електронному форматі, виокремлено державні програми, в рамках яких відбувається розвиток цього напрямку.

Виділено розвиток електронних взаємовідносин у сфері оподаткування як наслідок породження нових механізмів державного управління оподаткуванням у процесі розвитку інформаційного суспільства та глобалізації національних економік. Безумовна необхідність створення інформаційного простору на законодавчому рівні між державними органами і бізнесом у контексті побудови відповідального і підзвітнього інституту державного управління оподаткування.

Ключові слова: державне управління; державне управління оподаткуванням; державна податкова служба; інформаційне суспільство; електронне урядування; електронне оподаткування; організаційно-правові механізми; нормативно-правові акти; податковий кодекс.

Механизмы нормативно-правового обеспечения деятельности органов государственной налоговой службы в электронном формате

Л.А. МАТВЕЙЧУК

Национальная академия государственного управления при Президенте Украины, Киев, Украина

Авторское резюме

Развитие информационного общества непременно порождает трансформационные процессы в сфере публичного управления, в свою очередь требуют создания новых современных механизмов государственного управления по использованию достижений информационных и коммуникационных технологий. Неотъемлемой составляющей этих процессов является электронное управление, развитие которого сегодня является приоритетным в контексте реализации Стратегии устойчивого развития «Украина - 2020».

В статье исследованы организационно-правовые механизмы развития информационного общества, электронного правительства, электронного налогообложения. Рассмотрены эволюционное развитие украинского законодательства относительно электронного управления, выделены нормативно-правовые акты электронного до-

© Л.О. Матвейчук, 2016

кументооборота в Україні. Раскрыто правовую плоскость деятельности налоговых органов в электронном формате, выделены государственные программы, в рамках которых происходит развитие этого направления.

Выделено развитие электронных взаимоотношений в сфере налогообложения как следствие порождения новых механизмов государственного управления налогообложением в процессе развития информационного общества и глобализации национальных экономик. Безусловная необходимость создания информационного пространства на законодательном уровне между государственными органами и бизнесом в контексте построения ответственного и подотчетного института государственного управления налогообложения.

Ключевые слова: государственное управление; государственное управление налогообложением; государственная налоговая служба; информационное общество; электронное управление; электронное налогообложение; организационно-правовые механизмы; нормативно-правовые акты; налоговый кодекс.

Mechanisms regulatory and legal support of the activities of the tax bodies in electronic format

L.O.MATVEJCIUK

National academy for public administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract

The development of the information society certainly generates transformation processes in public administration, which require a new modern mechanisms of state control of the achievements of information and communication technologies. An integral part of these processes is e-government, the development of which is currently the priority in the context of Sustainable Development Strategy «Ukraine – 2020».

In the article the organizational and legal mechanisms of the information society, e-government, e-taxation were investigated. The evolutionary development of Ukrainian legislation on e-government was considered, regulations of electronic document circulation in Ukraine is allocated. The legal plane of the tax authorities electronically activities is disclosed, singled out government programs in which there is a development of this area.

Allocated electronic development of relations in the field of taxation as a result of the generation of new mechanisms of state tax administration in the development of the information society and globalization of national economies. Unconditional need to create informational space at the legislative level between public authorities and business in the context of building a responsible and accountable public administration institute of taxation.

Key words: public administration; public administration of taxation; state tax service; the information society; e-government; e-taxation; organizational and legal mechanisms; regulations; tax code.

Постановка проблеми. В Україні відбуваються трансформаційні процеси державного управління оподаткуванням під впливом розвитку інформаційного суспільства, і як наслідок – породження нових механізмів державного управління податковою сферою. Саме ці механізми реалізуються через розвиток електронного оподаткування, яке

взаємопов'язане з електронним урядуванням та є складовою інформаційного суспільства країни.

Аналіз досліджень та публікацій. Правова проблематика інформаційного суспільства, електронного урядування, електронного оподаткування є предметом дослідження вітчизняних науковців. Важливий внесок у вивченні ін-

формаційного суспільства крізь призму права на сучасному етапі зроблено українськими вченими Брижко В.М., Жиляєвим І.Б., Новицьким А.М, Савіною Н. А., Семенченко А.І., Цимбалюк В.С.

Провідним науковцем у галузі дослідження організаційно-правових механізмів державного управління розвитком електронного урядування вважаємо Семенченка А.І.[17, 18, 19]. Виступаючи на щорічній міжнародній конференції «Дні інформаційного суспільства – 2015» вчений охарактеризував стан розвитку правового аспекту електронного урядування та озвучив недоліки нормативно-правового актів, а саме: їх декларативність, недостатня обґрунтованість та відсутність координації між собою, надмірна забюрократизованість та негнучкість. Науковцем запропоновано власний варіант розв'язання проблем шляхом комплексного застосування механізму Національної ради реформ, насамперед щодо реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», механізму державних цільових програм (для формування та реалізації Програми електронного урядування), модернізованого під сучасні умови механізму Національної програми інформатизації [19, с.117].

Нормативно-правову площину електронної форми взаємодії у сфері оподаткування досліджували вчені Науково-дослідницького інституту національного університету ДПС України: Долгий О. А., Мельник П.В., Новицький А.М., Ріппа С.П. [3]. Особливої уваги заслуговує ґрунтовне дослідження правових аспектів електронного оподаткування Новицького А.М. [5]. вважаючи те, що на протязі останніх років, були прийняті нові законодавчі акти, які регулюють правові відносини у сфері електронного оподаткування, виникає необхідність дослідити правовий аспект з врахуванням законодавчих норм сьогодення. Авторське дослідження електронного оподаткування Новицьким А.М. проводилось до вступу в дію Податкового кодексу України, який регулює відносини, що виникають у сфері оподаткування. Слід зазначити, що з

прийняттям ПК розпочався новий етап взаємовідносин бізнесу із податковими органами – безконтактний, в електронному форматі.

Метою дослідження є аналіз організаційно-правових механізмів розвитку інформаційного суспільства, електронного урядування, електронного оподаткування, розкриття правової площини діяльності податкових органів в електронному форматі та визначення напрямів законодавчого врегулювання побудови інформаційного простору між податковими інституціями і платниками податків.

Виклад основного матеріалу. Основними умовами успішного розвитку електронних відносин у сфері оподаткування є наявність нормативно-правових актів, техніко-технологічної бази та відповідної організаційної структури.

На сьогодні технологічні можливості податкової служби, отримані у результаті реалізації модернізації ДПС, дозволяють перейти на якісно новий рівень електронної взаємодії із платниками. Щодо організаційної складової відомства, то у структурі ДПС функціонують департамент розвитку інформаційних технологій і департамент реєстрації платників та електронних сервісів, які функціонально відповідають за розвиток даного напрямку.

Відповідно до організаційного аспекту даного напрямку роботи на державному рівні слід зазначити, що на першому етапі було створено Національне агентство з питань інформатизації при Президентові України. З часом воно було реорганізовано в Державний департамент у структурі Міністерства транспорту і зв'язку. У 2008 році на базі управління інформатизації вищезазначеного міністерства створено Державний комітет інформатизації України, який було реорганізовано у Державний комітет з питань науки, інновацій та інформатизації, з грудня 2010 року даний комітет перейменовано в Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації. У 2014 році створено Державне агентство з питань електронного урядування замість Державного агентства

з питань науки, інновацій та інформатизації. В результаті перейменування функціонально за агентством закріплено реалізацію державної політики у сфері інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства [1].

Основними завданнями агентства є:

- реалізація державної політики у сфері інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства;

- внесення на розгляд Віце-прем'єр-міністра України – Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у зазначеній сфері [8].

Нормативно-правове забезпечення електронної взаємодії у сфері оподаткування – третя умова розвитку, і саме від правового регулювання зазначених процесів залежить формування податкових відносин притаманних інформаційному суспільству, розвиток напряму електронного формату діяльності.

Нормативно-правові передумови функціонування електронних стосунків в оподаткуванні передусім базуються на чинному законодавстві у сфері інформаційних відносин і захисту інформації. Безпосередній вплив на формування електронного оподаткування має розвиток законодавства про інформаційне суспільство та електронне урядування. Розвиток українського законодавства про електронне урядування можна поділити на 3 етапи (таб. 1).

Активізацію розбудови цифрового суспільства започатковано законом України (далі – ЗУ) «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 рр.», яким була затверджена національна політика розвитку інформаційного суспільства, що передбачає:

- перехід до пріоритетного науково-технічного та інноваційного розвитку;
- законодавче забезпечення роз-

витку інформаційного суспільства;

- формування сприятливих економічних умов розвитку інформаційного суспільства;

- розвиток загальнодоступної інформаційної інфраструктури;

- забезпечення повсюдного доступу до телекомунікаційних послуг та інформаційних ресурсів;

- сприяння збільшенню різноманітності та кількості електронних послуг;

- забезпечення створення загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів;

- підготовка людини до роботи в інформаційному суспільстві;

- створення системи мотивацій щодо впровадження і використання ІКТ;

- наука та культура в інформаційному суспільстві;

- охорона здоров'я в інформаційному суспільстві;

- охорона навколишнього природного середовища;

- інформаційна безпека в інформаційному суспільстві [15].

У законі означені організаційно-правові основи розвитку інформаційного суспільства: інституційне, організаційне та ресурсне забезпечення; механізми інтеграції України у світовий інформаційний простір та механізми реалізації Основних засад розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки. Впровадження основних засад розвитку інформаційного суспільства в Україні безпосередньо має вплив на сферу державного управління і сприяє розвитку технологій електронного урядування.

На наступній стадії розвитку суспільства цифрових технологій урядом було схвалено Концепцію розвитку електронного урядування в Україні (2010 рік), де визначено: основним механізмом організації взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадянами і суб'єктами господарювання повинен стати електронний документообіг з використанням електронного цифрового підпису.

Відповідно до Концепції, врахову-

Таблиця 1

Розвиток українського законодавства по електронному урядуванню

Етапи	Нормативні акти
I (1998-2005)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ЗУ «Про Національну програму інформатизації» від 4 лютого 1998 р. № 74/98-ВР. 2. Розпорядження КМ України «Про затвердження Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів» від 5 травня 2003 р. № 259-р. 3. ЗУ «Про електронний документ та електронний документообіг» від 22 травня 2003 р. № 851-IV. 4. ЗУ «Про електронний цифровий підпис» від 22 травня 2003 р. № 852-IV. 5. Постанова КМ України «Порядок засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу» від 26 травня 2004 р. № 680. 6. Постанова КМ України «Про затвердження Порядку акредитації центру сертифікації ключів» від 13 липня 2004 р. № 903. 7. Постанова КМ України «Про затвердження Положення про центральний засвідчувальний орган» від 28 жовтня 2004 р. № 1451. 8. Постанова КМ України «Про затвердження порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності» від 28 жовтня 2004 р. № 1452. 9. Постанова КМ України «Про затвердження Порядку обов'язкової передачі документованої інформації» від 28 жовтня 2004 р. № 1454. 10. Постанова КМ України «Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади» від 28 жовтня 2004 р. № 1453. 11. Наказ Державного комітету архівів України «Про затвердження порядку зберігання електронних документів в архівних установах» від 25 квітня 2005 р. № 48.
II (2006-2010)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ЗУ «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 рр.» від 9 січня 2007 р. № 537-V. 2. Постанова КМ України «Про затвердження Завдань Національної програми інформатизації на 2006-2008 роки» від 4 листопада 2005 року № 3075-IV. 3. Розпорядження КМ України «Про затвердження переліку завдань (проектів) Національної програми інформатизації на 2008 рік, їх державних замовників та обсягів фінансування» від 27 серпня 2008 р. № 1211-р. 4. Розпорядження КМ України «Деякі питання організації електронного документообігу та звітності» від 9 вересня 2009 р. № 1087-р. 5. Розпорядження КМ України «Питання реалізації пілотного проекту впровадження технологій електронного урядування» від 1 березня 2010 р. № 360-р. 6. Розпорядження КМ України «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» від 13 грудня 2010 р. № 2250-р.
III (2011-т.ч.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розпорядження КМ України «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні» від 26 вересня 2011 р. № 1014-р. 2. ЗУ України «Про внесення змін до Закону України «Про інформацію» від 13 січня 2011 р. № 2938-VI. 3. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Про вимоги до форматів даних електронного документообігу в органах державної влади. Формат електронного повідомлення» від 20 жовтня 2011 р. № 1207. 4. Розпорядження КМ України «Питання впровадження системи електронної взаємодії органів виконавчої влади» від 28 грудня 2011 р. № 1363-р. 5. Указ Президента України «Про Національний план дій на 2012 р. щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна влада» від 12 березня 2012 р. № 187. 6. Указ Президента України «Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадського суспільства в Україні» від 24 березня 2012 р. № 212.

	<p>7. Постанова КМ України «Деякі питання електронної взаємодії органів виконавчої влади» від 18 липня 2012 р. № 670.</p> <p>8. Розпорядженням КМ України «Про схвалення Концепції створення та функціонування інформаційної системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів» від 5 вересня 2012 р. № 634-р.</p> <p>9. Постанова КМ України «Про запровадження Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства» від 28 листопада 2012 р. № 1134.</p> <p>10. Указ Президента України «Про Національний план дій на 2013 р. щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна влада» від 12 березня 2012 р. № 187.</p> <p>11. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Концепції реформування законодавства у сфері використання інфраструктури відкритих ключів та надання електронних довірчих послуг» від 10 квітня 2013 р. № 668/5.</p> <p>12. Постанова КМ України «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» від 15 травня 2013 р. № 386-р.</p> <p>13. Постанова КМ України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 6 серпня 2014 р. № 385.</p> <p>14. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 року № 5/2015.</p>
--	---

ючи переваги технологій електронного урядування, завданнями із забезпечення розвитку електронного урядування в Україні є:

- забезпечення захисту прав громадян на доступ до державної інформації;
- залучення громадян до участі в управлінні державними справами;
- удосконалення технології державного управління;
- підвищення якості управлінських рішень;
- подолання «інформаційної нерівності», зокрема шляхом створення спеціальних центрів (пунктів) надання інформаційних послуг, центрів обслуговування населення (кол-центрів), веб-порталів надання послуг;
- організація надання послуг громадянам і суб'єктам господарювання в електронному вигляді з використанням Інтернету та інших засобів, насамперед за принципом «єдиного вікна»;
- надання громадянам можливості навчатися протягом усього життя;
- деперсоніфікація надання адміністративних послуг з метою зниження рівня корупції в державних органах;
- організація інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування на базі електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису;
- забезпечення передачі і довгостро-

кового зберігання електронних документів у державних архівах, музеях, бібліотеках, підтримки їх в актуалізованому стані та надання доступу до них [16].

Вищезазначені нормативно-правові акти мають пряме відношення до формування державної податкової політики, стратегічного планування розвитку та модернізації органів ДПС. Але слід зазначити, що термін дії закону України ЗУ «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні» закінчується у 2015 р., реалізація Концепції передбачена на період до 2015 р., через це необхідно прийняти нові законодавчі документи, які б замінили вищезазначені.

На сьогодні податкові відносини в Україні, пов'язані з електронним документообігом та використанням електронних документів, регулюються:

- Конституцією;
- Цивільним кодексом України;
- Податковим кодексом України;
- ЗУ «Про інформацію»;
- ЗУ «Про електронний документ та електронний документообіг»;
- ЗУ «Про електронний цифровий підпис»;
- ЗУ «Про захист інформації автоматизованих систем»;
- ЗУ «Про державну таємницю»;
- ЗУ «Про доступ до публічної інформації»;

- ЗУ «Про захист персональних даних».

- ЗУ «Про адміністративні послуги».

Разом з тим, організаційно-правовими механізмами розвитку електронного урядування, електронного оподаткування є механізми розроблені в рамках наступних державних програм:

- Програма економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна влада» (з 2010 р.);

- Стратегія співробітництва держав-учасниць СНД в розбудові та розвитку інформаційного суспільства (з 2012 р.);

- Стратегія розвитку інформаційного суспільства (з 2013 р.);

- Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року (з 2014 р.);

- Програма діяльності КМ України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (з 2015 р.);

- Програма діяльності КМ України та Коаліційної угоди у 2015 році (з 2015 р.).

Щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна влада», то слід зазначити, що в Національних планах дій було включено у 2012 році розділ «Розбудова електронного урядування» [13], у 2013 році – розділ «Електронне урядування» [14]. Відповідно до Національного плану дій на 2013 рік у рамках вищезазначеної Програми економічних реформ була створена автоматизована система «Єдине вікно подання електронної звітності». Метою створення автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності» є впорядкування механізмів електронної взаємодії контролюючих органів державної влади та суб'єктів подання звітності через впровадження єдиних уніфікованих стандартів процесу подання, оброблення, використання та зберігання звітності, належне нормативно-правове, методологічне, організаційне та технологічне забезпечення взаємодії учасників процесу подання електронної звітності [2, с.68].

З метою виконання розпоряджень КМ України від 07 серпня 2013 року № 587-р «Про схвалення Концепції створення, функціонування автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності», уніфікації форматів документів в електронному вигляді для подальшого розвитку технології подання суб'єктами господарювання звітності в електронному вигляді Міністерством доходів і зборів затверджено формат (стандарт) електронного документа звітності суб'єктів господарювання [12]. Даним наказом затверджено «Опис довідників, що публікуються з Форматом (стандартом) електронного документа звітності суб'єктів господарювання. Електронна форма на сьогодні є можливою для формування звітності до Пенсійного фонду України, Державної служби статистики України до ДФС України.

Для забезпечення взаємодії платників податків і податкових органів в режимі реального часу у 2012 році урядом прийнято рішення про створення електронного сервісу «Електронний кабінет платника податків». 5 грудня 2012 року розпорядження КМ України [7] схвалена Концепція створення електронного сервісу «Електронний кабінет платника податків» і затверджений план заходів щодо її реалізації.

В рамках реалізації Концепції протягом 2013 року органами ДПС:

- проведено інформаційну кампанію з питань надання платникам податків послуг на безоплатній основі з використанням електронного сервісу;

- запроваджено подання декларацій у режимі реального часу з використанням електронного цифрового підпису, забезпечено перегляд поданої та/або сформованої податкової звітності;

- забезпечено доступ платнику податків до його особового рахунку, зокрема до інформації про заборгованість із сплати податків і зборів (обов'язкових платежів);

- узагальнено результати здійснення заходів за першим етапом реалізації Концепції та розроблено у разі потреби пропозиції щодо вдосконалення законодавства.

На другому етапі буде:

- запроваджено розрахунок пені, формування та заповнення платіжних документів щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), їх сплату до бюджету з використанням банківських платіжних систем та електронного сервісу (компонент «Розрахунки з бюджетом»);

- забезпечено доступ платнику податків до його індивідуального податкового календаря з метою інформування про строки подання податкової звітності та сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), відомостей, сформованих на підставі податкової звітності, інформації про перелік та обсяг податкових пільг, наданих відповідно до законодавства, документів, виданих органами державної податкової служби (довідок, торгових патентів, свідоцтв, посвідчень тощо), повідомлень щодо оподаткування, зокрема розбіжностей у реєстрах виданих та отриманих податкових накладних з даними контрагентів, і допущених помилок у податковій звітності з метою їх самостійного виправлення (без накладення штрафних санкцій) з використанням електронного сервісу (компонент «Інформаційний блок»);

- запроваджено офіційне листування з органами державної податкової служби з питань оподаткування, отримання відповідних консультацій з використанням електронного сервісу (компонент «Спілкування з органами державної податкової служби»);

- узагальнено результати здійснення заходів за другим етапом реалізації Концепції та розроблено у разі потреби пропозиції щодо вдосконалення законодавства [7, с.4 – 6].

В рамках Програми діяльності КМ України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» урядом затверджено план заходів з виконання Програми на 2015 рік [11], в якому намічено формування нової політики державного управління та нової економічної політики, де в межах останньої передбачено вдосконалення системи електронного адміністрування податку на додану вартість (далі – ПДВ). На сьогодні законопроект

«Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України (щодо перехідного періоду системи електронного адміністрування)» (реєстр № 2960/П від 16.07.2015) подано на розгляд до Верховної Ради України.

Продовжуючи тему вдосконалення адміністрування ПДВ, запровадження електронного відшкодування податку, слід зазначити, що одним із ефективних елементів розвитку даного напрямку було запровадження додатка до декларації з ПДВ, реєстрації податкових накладних у Єдиному електронному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН). У 2015 році внесено зміни до порядку складання та реєстрації податкових накладних/розрахунків в ЄРПН, відповідно до яких загальні правила реєстрації податкових накладних/розрахунків, коригування в ЄРПН встановлені ПК України залишилися без змін, продовжено термін їх реєстрації [9].

Відповідно до Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Коаліційної угоди у 2015 році державною фіскальною службою (далі – ДФС) України намічено: створення та впровадження підсистеми електронного адміністрування ПДВ «Єдине вікно подання електронної звітності» та адаптація програмного забезпечення у зв'язку з скороченням кількості податків з 22 до 9 [6].

Окрім центрального рівня, окремо слід відзначити впровадження технології електронного урядування на регіональному рівні. З метою підвищення ефективності діяльності місцевих держадміністрацій електронне урядування визначено пріоритетним напрямом розвитку відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [10]. Аналіз нормативно-правових актів України в інформаційній сфері дозволив згрупувати документи за етапами розвитку, напрямками та виділити основні тенденції правового регулювання електронних відносин у сфері оподаткування. У кінцевому підсумку слід зазначити, що закріплені законодавчо норми інформаційних відносин між податковою службою і платниками податків говорять про перспективність таких

відносин. В свою чергу розвиток та глобалізація інформаційного суспільства диктують правові зміни, тому при розбудові національної податкової системи необхідно врахувати передові практики ефективного державного управління оподаткуванням зарубіжних країн, досвід держав-лідерів електронного урядування для їх подальшої імплементації в Україні.

До вищесказаного слід додати, що українська нормативна та правова база потребує великої уваги із сторони держави, враховуючи її першорядну роль у регулюванні правових питань розвитку інформаційного суспільства, електронного урядування, електронного оподаткування. В першу чергу необхідно:

- розробити та прийняти право законодавчих актів на заміну ЗУ «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні» та Концепції розвитку електронного урядування терміни дії яких закінчується у 2015 році;
- долучитися державним інституціям і бізнесу до формування нормативно-правової бази регулювання інформаційних відносин в Україні і за її межами;
- у зв'язку з глобалізацією націо-

нальних економік та в рамках розвитку міжнародної співпраці унормувати міжнародний обмін інформацією на постійній основі щодо доходів платників податків (юридичних та фізичних осіб) з метою боротьби з тіньовою економікою, що забезпечить додаткові надходження до бюджетів країни.

Висновки. Таким чином, чинні нормативно-правові акти створюють правові підстави для використання в державному управлінні оподаткуванням інформаційно-комунікаційних технологій, електронного документообігу та розвитку електронної форми взаємодії учасників податкових відносин, але розвиток та світова інтеграція інформаційного суспільства потребує законодавчого врегулювання електронних відносин у секторі державного управління, в т.ч. державного управління сферою оподаткування.

Напрями подальшого дослідження. Подальші дослідження передбачається здійснити щодо правового регулювання електронних взаємовідносин між платниками податків і податковими органами в контексті Податкового кодексу України.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 4.06.2014 № 255. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/255-2014-%D0%BF>.
2. Доповідь про стан інформатизації та розвиток інформаційного суспільства в Україні за 2013 рік. – К. – 2013. – 122 с.
3. Електронне оподаткування : сутність та перспективи застосування П.М.Мельник, А.М. Новицький, О.А. Долгий, С.П. Ріппа та ін.; за заг. ред.. П.В. Мельника. – Ірпінь: НУ ДПС України, 2010. – 332 с.
4. Концепція створення електронного сервісу «Електронний кабінет платника податків» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 5.12.2012 № 1007-р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1007-2012-%D1%80>.
5. Новицький А.М. Правове регулювання інституціоналізації інформаційного суспільства в Україні : монографія / А.М. Новицький. – Ірпінь: НУ ДПС України, 2011. – 444 с.
6. План заходів ДФС України з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Коаліційної угоди у 2015 році. [Електронний ресурс] Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/document/248017544/R0213.doc>.
7. Питання створення та запровадження електронного сервісу «Електронний кабінет платника податків» : розпорядження Кабінету Міністрів України № 1007-р від 5.12.2012. [Електронний ресурс] Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=245858824>.
8. Положення про Державне агентство з питань електронного урядування України : постанова Кабінету Міністрів України від 1.10.2014 № 492. [Електронний ресурс] Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/492-2014-%D0%BF>.

9. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення адміністрування податку на додану вартість : закон України від 16 липня 2015 року № 643-VIII. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/643-19>.
10. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р.: постанова Кабінету Міністрів України від 6.08.2014 №385 // [Електронний ресурс] Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>.
11. Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» у 2015 році : розпорядження Кабінету Міністрів України від 4.03.2015 № 213-р. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/213-2015-%D1%80>.
12. Про затвердження Формату (стандарту) електронного документа звітності суб'єктів господарювання та Опису довідників, що публікуються з форматом (стандартом) електронного документа звітності суб'єктів господарювання : наказ Міністерства доходів і зборів від 29.11.13 № 729. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0243-14>.
13. Про національний план дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна влада»: Указ Президента України від 12.03.2012 р. № 187/2012. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. – Режим доступу : // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/187/2012>.
14. Про національний план дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна влада» : Указ Президента України від 12.03.2013 № 128/201. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/128/2013>.
15. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 рр. : закон України від 9.01.2007 № 537-V. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.
16. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.12.2010 №2250-р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2250-2010-%F0>.
17. Семенченко А.І. Організаційно-правові механізми державного управління розвитком електронного урядування в Україні : порівняльний аналіз та науково-методичні підходи щодо їх удосконалення / А.І. Семенченко // Вісник академії державного управління при Президенті України. – №1. 2013. – С.55 – 74
18. Семенченко А. І. Організаційно-правові механізми державного управління розвитком електронного урядування в Україні в контексті інформаційної безпеки та інтеграції в ЄС / А. І. Семенченко // Наука і оборона. – 2013. – №3. – С.15–20.
19. Семенченко А.І. Організаційно-правові механізми впровадження електронного урядування в Україні : матеріали щорічної науково-практичної конференції за міжнародною участю «Дні інформаційного суспільства – 2015» За заг. ред. д.держ.упр., проф. Н.В.Грицак. – К.: Видавництво «Тезис», 2015. – С.117.

REFERENCES:

1. Deyaki pytannya diyal'nosti tsentral'nykh orhaniv vykonavchoyi vlady : postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 4.06.2014 № 255 [Some issues of central executive bodies, the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 4.06.2014 № 255]. Verkhovna Rada Ukrayiny. Access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/255-2014-%D0%BF>. (in Ukrainian).
2. Dopovid' pro stan informatyzatsiyi ta rozvytok informatsiynoho suspil'stva v Ukrayini za 2013 rik [Report on informatization and information society development in Ukraine by 2013]. 2013. Kiev (in Ukrainian).
3. Elektronne opodatkovannya: sutnist' ta perspektyvy zastosuvannya [Electronic tax: the nature and prospects of application]. P.M., Mel'nyk, A.M., Novyts'kyi, O.A., Dolhyi, S.P., Rippa ta in.; P.V., Mel'nyka. 2010. NU DPS Ukrayiny, Irpin' (in Ukrainian).
4. Kontsepsiya stvorenniya elektronnoho servisu «Elektronnyy kabinet platnyka podatkov»:

rozporядzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 5.12.2012 № 1007-r. [The concept of e-services «Electronic cabinet taxpayer», the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 5.12.2012, the № 1007-r]. Verkhovna Rada Ukrayiny. Access: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1007-2012-%D1%80> (in Ukrainian).

5. Novyts'kyy A.M. Pravove rehulyuvannya instytutsionalizatsiyi informatsiynoho suspil'stva v Ukrayini: monohrafiya [Rights institutionalization of an information society in Ukraine: monograph]. 2011. NU DPS Ukrayiny, Irpin' (in Ukrainian).

6. Plan zakhodiv DFS Ukrayiny z vykonannya Prohramy diyal'nosti Kabinetu Ministriv Ukrayiny ta Koalitsiynoyi uhody u 2015 rotsi [DFS Ukraine Action Plan to implement the Programme of the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Coalition Agreement in 2015]. Kabinet Ministriv Ukrayiny. Access: <http://www.kmu.gov.ua/document/248017544/R0213.doc> (in Ukrainian).

7. Pytannya stvorenniya ta zaprovadzhennya elektronnoho servisu «Elektronnyy kabinet platnyka podatkov»: rozporядzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny № 1007-r vid 5.12.2012 [The question of creation and introduction of e-services «Electronic cabinet taxpayer», the Cabinet of Ministers of Ukraine № 1007-r dated 12.05.2012]. Kabinet Ministriv Ukrayiny. Access: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=245858824> (in Ukrainian).

8. Polozhennya pro Derzhavne ahent'stvo z pytan' elektronnoho uryaduvannya Ukrayiny : postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 1.10.2014 № 492 [Regulations on the State Agency for Electronic Governance in Ukraine: Cabinet of Ministers of Ukraine dated 1.10.2014 № 492]. Kabinet Ministriv Ukrayiny. Access: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/492-2014-%D0%BF> (in Ukrainian).

9. Pro vnesennya zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrayiny shchodo udoskonalennya administruvannya podatku na dodanu vartist': zakon Ukrayiny vid 16 lypnya 2015 roku № 643-VIII [On Amendments to the Tax Code of Ukraine concerning improvement of the administration of VAT: the law of Ukraine on July 16, 2015 № 643-VIII]. Verkhovna Rada Ukrayiny. Access: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/643-19>. (in Ukrainian).

10. Pro zatverdzhennya Derzhavnoyi stratehiyi rehional'noho rozvytku na period do 2020 r.: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 6.08.2014 № 385 [On approval of the State Regional Development Strategy for the period up to 2020 : Cabinet of Ministers of Ukraine of 6.08.2014 № 385]. Verkhovna Rada Ukrayiny. Access: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>. (in Ukrainian).

11. Pro zatverdzhennya planu zakhodiv z vykonannya Prohramy diyal'nosti Kabinetu Ministriv Ukrayiny ta Stratehiyi staloho rozvytku «Ukrayina-2020» u 2015 rotsi : rozporядzhennya Kabinetu Ministriv ukrayiny vid 4.03.2015 № 213-r [On approval of the action plan to implement the Programme of the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Strategy for Sustainable Development «Ukraine-2020» in 2015, the Cabinet of Ministers of Ukraine of 4.03.2015 number 213-p]. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/213-2015-%D1%80>. (in Ukrainian).

12. Pro zatverdzhennya Formatu (standartu) elektronnoho dokumenta zvitnosti sub'yektiv hospodaryuvannya ta Opysu dovidnykiv, shcho publikuyut'sya z Formatom (standartom) elektronnoho dokumenta zvitnosti sub'yektiv hospodaryuvannya: nakaz Ministerstva dokhodiv i zboriv vid 29.11.13 № 729. [On Approval format (standard) electronic document reporting entities and Description of directories published with the format (standard) electronic document reporting entities: Order of the Ministry of income and fees from 29.11.13 № 729]. Verkhovna Rada Ukrayiny. Access: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0243-14>. (in Ukrainian).

13. Pro natsional'nyy plan diy na 2012 rik shchodo vprovadzhennya Prohramy ekonomichnykh reform na 2010-2014 roky «Zamozhne suspil'stvo, konkurentospromozhna ekonomika, efektyvna vlada»: ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 12.03.2012 r. № 187/2012 [On the National Action Plan for 2012 to implement the program of economic reforms for 2010-2014 «Prosperous Society, Competitive Economy, Effective power»: the decree of President of Ukraine of 12.03.2012 p. № 187/2012]. Verkhovna Rada Ukrayiny. Access: // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/187/2012> (in Ukrainian).

14. Pro natsional'nyy plan diy na 2013 rik shchodo vprovadzhennya Prohramy ekonomichnykh reform na 2010-2014 roky «Zamozhne suspil'stvo, konkurentospromozhna ekonomika, efektyvna vlada»: ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 12.03.2013 № 128/201 [On the National Action Plan for 2013 to implement the program of economic reforms for 2010-2014 «Prosperous Society, Competitive Economy, Effective power»: the decree of President of Ukraine of 12.03.2013 № 128/201]. Verkhovna Rada Ukrayiny. Access: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/>

show/128/2013. (in Ukrainian).

15. Pro osnovni zasady rozvytku informatsiynoho suspil'stva v Ukrayini na 2007 – 2015 r.r.: zakon Ukrayiny vid 9.01.2007 № 537-V [On Basic Principles of Information Society in Ukraine in 2007 - 2015 GG : Law of Ukraine on 9.01.2007 number 537-V]. Verkhovna Rada Ukrayiny. Access: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/537-16>. (in Ukrainian).

16. Pro skhvalennya Kontseptsii rozvytku elektronnoho uryaduvannya: rozporядzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 13.12.2010 № 2250-r [On approval of the concept of e-government, the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 13.12.2010 № 2250-p]. Verkhovna Rada Ukrayiny. Access: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2250-2010-%F0>. (in Ukrainian).

17. Semenchenko, A.I., 2013. Orhanizatsiyno-pravovi mekhanizmy derzhavnoho upravlinnya rozvytkom elektronnoho uryaduvannya v Ukrayini : porivnyal'nyy analiz ta naukovy-metodychni pidkhody shchodo yikh udoskonalennya [Organizational and legal mechanisms of government e-government development in Ukraine: a comparative analysis of scientific and methodological approaches to improve them]. Visnyk akademiyi derzhavnoho upravlinnya pry Prezidentovi Ukrayiny 1, 55 – 74 (in Ukrainian).

18. Semenchenko, A. I., 2013. Orhanizatsiyno-pravovi mekhanizmy derzhavnoho upravlinnya rozvytkom elektronnoho uryaduvannya v Ukrayini v konteksti informatsiynoyi bezpeky ta intehratsiyi v YeS [Organizational and legal mechanisms of government e-government development in Ukraine in the context of information security and EU integration]. Nauka i oborona 3, 15–20 (in Ukrainian).

19. Semenchenko, A.I., 2015. Orhanizatsiyno-pravovi mekhanizmy vprovadzhennya elektronnoho uryaduvannya v Ukrayini: materialy shchorichnoyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi za mizhnarodnoyu uchastyu «Dni informatsiynoho suspil'stva – 2015» [The organizational mechanisms for implementing e-government in Ukraine: materials annual scientific conference with international participation «Information Society Day - 2015»]. Vydavnytstvo «Tezys», 117. Kiev (in Ukrainian).

*Матвейчук Людмила Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент
Національна академія державного управління при Президентові України
Адреса: 03057, Київ, вул. Ежена Потье, 20*

*Матвейчук Людмила Александровна - кандидат экономических наук, доцент
Национальная академия государственного управления при Президенте Украины
Адрес: 03057, Киев, ул. Эжена Потье, 20*

*Matvejciuk Liudmyla O. – candidate of economical science, associate professor
National academy for public administration under the President of Ukraine
Address: 20, Ezhen Pottier str., Kyiv, 03057, Ukraine
E-mail: sla.kpnu@gmail.com*